خبر

پیش‌بینی حداقل دستمزد ۴۰۰ هزار تومانی کارگران

■ **فارس:** دبیرکل کانون عالی انجمن صنفی کارفرمایی گفت: معتقدم باید ۴۰۰ تا ۴۲۰ هزار تومان حداقل دستمزد کارگران برای سال آینده در نظر گرفته شود و پیش‌بینی می‌کنم همین حدود تعیین شود. محمد عطاردیان درخصوص وضعیت تعیین حداقل دستمزد کارگران تصریح کرد: منتظر هستیم تا آخرین آمار مربوط به نرخ تورم از سوی بانک مرکزی اخذ شود. این فعال کارفرمایی خاطرنشان کرد: برآورد کارفرمایان از وضعیت دستمزد کارگر نگاه به دریافتی آنان است و به نظر می‌رسد با وجود حداقل مزد، پاداش، عیدی، بن، حق اولاد، سنوات و دیگر مباحث دریافتی به ۶۰۰هزار تومان در ماه می‌رسد. دبیرکل کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی با بیان اینکه حداقل معیشت خانواده کارگری نزدیک به ۹۰۰ هزار تومان برآورد می‌شود، عنوان کرد: به عقیده من نزدیک به ۴۰۰ تا ۴۲۰ هزار تومان حداقل دستمزد کارگران برای سال آینده در نظر گرفته خواهد شد. وی ادامه داد: البته این موضوع منوط به موافقت دولت است. عطاردیان درخصوص آخرین وضعیت ارسال پیش‌نویس نهایی قانون کار میان کارگران و کارفرمایان اظهار داشت: این پیش‌نویس در حال طی کردن مراحل آماده‌سازی شکلی است و تا پایان هفته جاری به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ارسال می‌شود.

منع بانک‌ها و موسسات اعتباری از فعالیت قرض‌الحسنه پس‌انداز

■ **ایلنا:** بانک مرکزی اعلام کرد: هرگونه فعالیت قرض‌الحسنه پس‌انداز در بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری، ممنوع و این فعالیت فقط در قالب صندوق قرض‌الحسنه وابسته به آنها امکان‌پذیر است. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: انجام هرگونه فعالیت قرض‌الحسنه پس‌انداز توسط بانک‌ها و موسسات اعتباری ممنوع است و انجام فعالیت یاد شده توسط نهادهای مزبور صرفا در قالب صندوق قرض‌الحسنه وابسته به بانک‌ها و موسسات اعتباری، موضوع بخشنامه شماره ۶۲۶۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۳/۲۲ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران امکان‌پذیر است. به موجب بند یک از شصت‌ونهمین صورتجلسه کمیسیون اعتباری مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۰۷ مقرر شده است، مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری از هرگونه فعالیت بانک‌ها و موسسات اعتباری در زمینه قرض‌الحسنه پس‌انداز از قبیل جذب منابع، سپرده‌گیری و... جلوگیری کرده و مراتب را در پایان سال به کمیسیون اعتباری گزارش کنند.

بررسی عواملی که رشد تولید ناخالص داخلی را ضعیف کرده‌اند

یک اقتصاد نفتی یا یک نفت اقتصادی؟

محسن شمشیری

در برآورد تولید ناخالص داخلی کشورها، اقتصاددانان راهکارهای مختلفی را به کار می‌گیرند و به همین دلیل ارقام متفاوتی به دست می‌آید. بنابراین لازم است در کنار رقم اعلام‌شده برای تولید ناخالص داخلی ایران در یک سال روش محاسبه و شرایط اقتصاد نیز در سناریوهای مختلف بررسی شود. روش ساده محاسبه تولید ناخالص داخلی، جمع زدن ارزش‌افزوده تمام بخش‌های کشاورزی، صنعتی، معدنی و خدماتی است که معمولا برآوردها از رقم تولید ناخالص داخلی سالانه حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیارد دلار حکایت دارد. براساس روش معمولی محاسبه تولید ناخالص داخلی در ایران که توسط سازمان برنامه و بودجه، مرکز آمار و بانک مرکزی انجام می‌شود، تولید ناخالص داخلی در سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ به ترتیب ۱۱۵۴۳۵ میلیون دلار، ۱۱۵۲۳۴ میلیون دلار، ۱۳۲۲۵۱، ۱۵۸۸۲۸، ۱۸۷۴۳۸، ۲۲۲۱۲۸، ۲۹۴۰۸۹، ۳۳۵۰۰۰، ۳۲۱۱۰۰ و ۳۵۷۲۰۰ میلیون دلار بوده است. به عبارت دیگر، تحت تاثیر درآمد نفت که از سال ۱۳۸۱ به این سو رو به افزایش گذاشته و از رقم ۱۵ میلیارد دلار به بالای صد میلیارد دلار رسیده است، تولید ناخالص داخلی نیز با رشدهای دو تا هشت‌درصدی افزایش یافته است. البته براساس روش برابری قدرت خرید، که میزان رفاه و کالا و خدمات تولید شده در ایران با متوسط کشورهای جهان را مقایسه می‌کند، اقتصاددانان میزان تولید ناخالص داخلی ایران را رقمی بین ۷۰۰ تا ۱۰۰۰ میلیارد دلار تخمین می‌زنند. باید توجه داشت که بخش عمده‌ای از این رقم تحت تاثیر درآمد نفت است. یعنی فروش صدمیلیارد دلار نفت باعث واردات کالا و خدمات بالای ۷۰میلیارد دلار در سال می‌شود و معادل ریالی آن در بودجه عمومی دولت خرج می‌شود و کارمندان و پیمانکاران دولت این پول را در اقتصاد خرج می‌کنند. در نتیجه واردات، بودجه، مخارج دولت، بودجه عمرانی و جاری، هزینه کارمندان دولت و حتی مالیات بر واردات و حقوق کارمندان، به نوعی وابسته به نفت است و نقش بهره‌وری در این بخش از تولید ناخالص داخلی محدود است. اما بخش‌هایی مانند ساختمان‌سازی، کشاورزی، خودروسازی، صنایع بزرگ، جاده‌سازی و... نقش بیشتری در بهره‌وری دارند و با ثبات و پایداری در تولید ناخالص داخلی اثرگذار هستند. از آنجا که در سال‌های بعد از انقلاب و به‌خصوص در دو دهه ۱۳۷۰ و ۱۳۸۰، درآمد نفت نقش بیشتری در اقتصاد ایران داشته و حدود ۱۲۰۰ میلیارد دلار درآمد نفت داشته‌ایم در نتیجه گردش این پول در اقتصاد باعث شده که تولید سرانه از رقم حدود ۱۲۰۰ دلار در سال ۱۳۵۲ به حدود سه‌هزاردلار در سال‌های اخیر برسد و سطح زندگی مردم و امکانات زندگی نیز متناسب با شرایط رشد فناوری و فناوری‌ها تغییر کرده است اما در مقایسه با کشورهای منطقه مانند قطر، کویت، ترکیه، عربستان، امارات و سایر کشورهای نفتی مانند نروژ و مکزیک و... از فرصت درآمد نفت برای رشد تولید سرانه و تولید ناخالص داخلی و رفاه بیشتر، کمتر از کشورهای دیگر بهره برده‌ایم. سهم کم بهره‌وری نیز شاهد مدعاست که نشان می‌دهد عامل اصلی در تولید و درآمد ملی، نفت و ثروت خدادادی و کشاورزی و فعالیت‌های خدماتی و تولیدی معمولی است و به دلیل بهره‌وری کم، تولید ناخالص داخلی از رشد خوبی برخوردار نبوده است زیرا در طول برنامه چهارم رشد اقتصادی هدف‌گذاری شده بود که ۵/۵درصد تحت تاثیر ظرفیت‌های طبیعی و تاریخ اقتصاد رشد اقتصادی داشته باشیم و ۲/۵درصد نیز از محل رشد بهره‌وری نیروی کار و سرمایه، رشد اقتصادی ایجاد شود اما از رقم ۲/۵درصد تنها ۰/۷۵درصد یعنی حدود یک چهارم از هدف رشد بهره‌وری تحقق یافت. اقتصاددانان معتقدند که دلیل پایین بودن رشد تولید ناخالص داخلی ایران، پایین بودن بهره‌وری است و به دلیل مصرف‌گرایی، تکیه بر درآمد نفت و واردات کالای خارجی، نبود فضای کسب و کار مناسب، پایین بودن جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی، قوانین و مقررات نامناسب، ریسک‌های مختلف، رقابت‌پذیری کم، رتبه پایین آزادی اقتصادی و رقابت ایران در مقایسه با دیگر کشورها، استفاده نکردن از فرصت‌هایی مانند میادین مشترک نفت و گاز، نوسان در سیاست‌های پولی و مالی که تحت تاثیر فضای سیاسی، کنترلی یا انبساطی می‌شود و... . بهره‌وری و رشد تولید ناخالص داخلی پایین است اما تحت تاثیر تزریق بیش از ۱۲۰۰ میلیارد دلار درآمد نفت در سه دهه اخیر و به‌خصوص جذب ۶۰۰ میلیارد دلار درآمد نفت در هشت سال اخیر، تولید ناخالص داخلی رشد کرده و رشد اقتصادی نیز بین یک تا هفت‌درصد در سال‌های مختلف در نوسان بوده است. در بررسی تولید ناخالص داخلی ایران، اقتصاددانان صاحب‌نام توصیه‌ها و نکات اساسی را مطرح کرده‌اند. اول اینکه تاکید کرده‌اند از طرف محاسبه هزینه به میزان درآمد ملی و تولید ناخالص حرکت کنید زیرا وقتی از مردم سوال می‌کنید که چقدر هزینه دارید بهتر پاسخ می‌دهند تا زمانی که از آنها پرسیده شود چقدر درآمد دارید؟ نکته دیگر این است که بسیاری از افراد که کارهای عام‌المنفعه انجام می‌دهند بابت کار خود پول دریافت نمی‌کنند اما واقعیت این است که در تولید خدمات و کالا نقش دارند مانند خانم‌های خانه‌دار یا کسانی که در خانه فعالیت‌هایی انجام می‌دهند اما تولید و خدمات و کار آنها محاسبه ریالی ندارد. محبت پدر و مادر، کمک کالایی یا خدماتی افراد خانواده، فامیل و دوستان نیز جایی ثبت نمی‌شود. از طرف دیگر، میزان کل تولید کالا و خدمت در ایران براساس برابری قدرت خرید، معادل چند دلار خواهد بود و در کشورهای دیگر چقدر است؟ این روش مشکلات خود را دارد اما روش دقیق‌تری است که امکان می‌دهد میزان رفاه و ثروت و رشد اقتصادی کشورها دقیق‌تر بررسی شود. اقتصاددانان صاحب‌نامی مانند شادروان دکتر حسین عظیمی، معتقد بود با هر سناریو و مکتب اقتصادی که بخواهیم توان رشد اقتصادی و تولید ناخالص داخلی ایران را بررسی کنیم، ظرفیت تاریخ رشد اقتصادی ایران بین پنج تا شش‌درصد است. بنابراین نباید خود را در ارقام و آمار گمراه کنیم. زیرا وقتی درآمد نفت بالا می‌رود رونق نسبی واردات و بودجه عمومی بالاتر باعث رشد تولید ناخالص داخلی می‌شود و هرگاه که سیاست انقباضی کنترل تورم و کاهش درآمد نفت داریم تولید ناخالص داخلی کاهش می‌یابد یا با رشد کمتر مثلا صفر تا سه‌درصد همراه می‌شود. در سال‌های ۱۳۸۴ با روی کار آمدن دولت احمدی‌نژاد قیمت نفت به شدت بالا رفت، واردات بیشتر شد، بودجه عمومی افزایش یافت، تزریق پول و اعتبار بانکی و مطالبات معوق بانکی نیز بالا رفت و در نتیجه رشد اقتصادی بالای شش‌درصد را شاهد بودیم اما از آنجا که اثر منفی درآمد نفت بر اقتصاد با دو سال تاخیر نمایان می‌شود تورم در سال ۸۷ نمایان شد و تورم ۲۵درصدی باعث اجرای سیاست کنترل اعتبارات و خزانه و نقدینگی در زمان مدیریت طهماسب مظاهری شد و در نتیجه رشد اقتصادی نیز به دو تا چهاردرصد کاهش یافت. براین اساس، مهم‌ترین عامل نوسان در رشد اقتصاد و تولید ناخالص داخلی، بی‌انضباطی مالی دولت است که تحت تاثیر درآمد نفت و به دلیل سایه سنگین سیاست بر اقتصاد، بودجه دولت و واردات، پایه پولی و نقدینگی و تورم را افزایش می‌دهد و ابتدا در ظاهر رشد اقتصادی به بالای شش‌درصد می‌رسد اما چون بهره‌وری، محیط کسب و کار، حمایت از نیروی کار و تولید، کنترل واردات و حمایت از تولیدکننده و سرمایه‌گذاری درحد مناسب و انتظار نیست، بعد از یکی، دو سال شادمانی حاصل از رشد قیمت نفت، شاهد آثار تورمی، بیکاری، کمبود نقدینگی و... خواهیم بود. به عبارت دیگر، یکی، دو سال به دلیل رشد درآمد نفت، سیاست‌های پولی انبساطی واردات بیشتر و مصرف و مخارج بیشتر دولت و بخش خصوصی را شاهد هستیم و تصور می‌کنیم که رشد تولید ناخالص داخلی را داریم اما این رشد به دلیل رشد مخارج دولت حاصل از درآمد نفت و گسترش شدید بخش خدمات، واردات کالا و خرید و فروش کالای وارداتی و... اتفاق افتاده است. اما در زمانی که درآمد نفت محدود می‌شود و قیمت ارز بالا می‌رود و واردات محدود می‌شود بسیاری از کارهای خدماتی نیز با رکود مواجه و در نتیجه رشد تولید ناخالص کم می‌شود و به صفر و زیر دودرصد می‌رسد. در این زمینه باید یادآور شویم که ۵۵درصد اقتصاد ایران را بخش خدمات و خرید و فروش و فعالیت‌هایی تشکیل می‌دهد که اساسا بهره‌وری ندارند و عمدتا مصرف‌کننده هستند و مثلا در شهر ۱۰ میلیون نفری تهران، کمتر از ۵۰۰ هزار نفر در بخش تولید صنعتی و کشاورزی و امور مولد مشغول به کارند و بقیه به خرید و فروش و توزیع و کارمندی و فعالیت با بهره‌وری کم مشغول هستند و در نتیجه تولید ناخالص در این شرایط از کارآیی و بهره‌وری صنعتی و با ارزش‌افزوده پایه‌ای و معتبر برخوردار نیست. اقتصاددانان معتقدند که اقتصاد ایران در بخش معادن، نفت و گاز، خودروسازی، ساختمان، کشاورزی و امور تولیدی شبیه این موارد که بهره‌وری و کارآیی بالایی دارند، می‌تواند با گسترش خدمات جانبی بسیار، تولید ناخالص داخلی مطمئن و رشد اقتصادی پایدار ایجاد کند اما آن بخش از اقتصاد که به واردات، مونتاژ، مصرف کالاهای وارداتی بنجل چینی وابسته است و تهدیدکننده تولید مشابه داخلی است به درآمد ارزی حاصل از فروش نفت و گاز متکی است و با نوسان در درآمد نفت، بخش عمده اقتصاد ایران نیز با رکود، کاهش فروش و تولید و بهره‌وری مواجه می‌شود.

خبر

۴سناریوی هدفمندی یارانه‌ها در فاز دوم

رییس‌جمهور حرف آخر را می‌زند

■ **مهر:** وزیر نیرو با بیان اینکه چهار سناریو در مورد نحوه اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها در ستاد هدفمندی مطرح و بررسی شده است، گفت: با این حال نحوه اجرا و زمان آن از سوی رییس‌جمهور اعلام خواهد شد. مجید نامجو با بیان اینکه برای اجرای مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها تقریبا بحث‌ها در دولت جدی شده است، گفت: مانند مرحله اول هدفمندی، سناریوهای مختلفی از وزارتخانه‌ها تاکنون دریافت شده است. وزیر نیرو با بیان اینکه تاکنون چهار سناریوی اصلی برای فاز دوم هدفمندی در ستاد هدفمندی یارانه‌ها مطرح شده و مورد بررسی قرار گرفته است، اظهار داشت: این سناریوها شامل حامل‌های مختلف انرژی، آب و برق است. نامجو خاطرنشان کرد: با این حال، احتیاج داریم، ستاد هدفمندی یارانه‌ها که به ریاست رییس‌جمهور تصمیم نهایی را خواهد گرفت، به جمع‌بندی برسد. وی ادامه داد: زمان دقیق اجرای طرح و نحوه اجرای آن نیز در ستاد هدفمندی مشخص و اعلام می‌شود. البته در این بخش نیز رییس‌جمهور باید تصمیم نهایی را بگیرد یا پیشنهادها را نهایی کند. وزیر نیرو با تاکید بر اینکه وزارت نیرو برای اجرای مرحله دوم طرح هدفمندی یارانه‌ها زیرساخت‌های لازم را آماده کرده است، گفت: با توجه به برخی ظرفیت‌ها در مرحله اول اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها مانند تامین نرم‌افزارهای مورد نیاز و روش کار، فکر می‌کنم مشکلی برای اجرای مرحله دوم نداشته باشیم.

جزییات سبد کالایی کارمندان

■ **ایسنا:** وزیر صنعت، معدن و تجارت با بیان جزییاتی از چگونگی دادن سبد کالایی به کارمندان عنوان کرد که اگر دستگاهی از وزارتخانه صنعت، معدن و تجارت درخواست کند، مانند هر سال سبد کالایی شامل مواد پروتئینی، برنج و روغن عرضه خواهیم کرد. مهدی غضنفری در مورد عرضه سبد کالایی به کارمندان گفت: این اجازه‌ای است که به تک‌تک دستگاه‌ها داده شده و وزارت صنعت، معدن و تجارت مسوولیتی در مورد اینکه این سبد را به‌دست کارکنان برساند، ندارد. وی ادامه داد: اما اگر دستگاه‌ها از ما بخواهند که این سبد را برای آنها آماده کنیم، این کار را انجام می‌دهیم. ما به زیرمجموعه خود یعنی شرکت بازرگانی دولتی اعلام کردیم که اگر دستگاهی مراجعه کرد و از ما خواست این سبد کالایی را برای آنها تامین کنیم، با آنها همکاری داشته باشیم و متناسب با تجربه هر سال که شامل مواد پروتئینی، گوشت، گوشت مرغ، برنج و روغن بود، این سبد کالایی را تامین کنیم.